

Az anticipált megfigyelés, mint az antikorrupció eredményesség egyik gátja

Anticipated surveillance as one of the barriers to success in anti-corruption efforts

Absztrakt

A tanulmány a KÖFOP-2.2.3–VEKOP-16-2016-00001. projekt keretében kialakított, Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban című, 15 modulból álló e-learning tananyag kialakításának folyamatát mutatja be. Ismerteti a korrupcióval és az integritással kapcsolatos társadalmi, szervezeti, és pszichológiai (háttér)tényezők feltételezett oktatás-módszertani következményeit, külön hangsúlyt fektetve a résztvevők által feltételezett megfigyelés gátló hatásaira, illetve ezek kivédésére alkalmazott oktatás-módszertani megoldásokra.

Kulcsszavak: integritás, korrupció, SZEM-modell, anticipált megfigyelés, e-learning, tananyagfejlesztés

Abstract

The study is based on KÖFOP-2.2.3 - VEKOP-16-2016-00001 project and describes the process of developing an e-learning curriculum, ('Integrity: Solid Morals in Practice'), developed within the framework of the project. It introduces the assumed educational-methodological consequences of the social, organizational and psychological background factors in connection with corruption and integrity. It puts an emphasis on the inhibiting negative effects of the surveillance anticipated by the participants; and on the educational-methodological solutions applied to eliminate these effects.

Keywords: integrity, corruption, SZEM (Hung. abbr. for Indicator of Solid Morals) model, anticipated surveillance, e-learning, curriculum development

Bevezetés

Jelen tanulmány az Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban című e-learning tananyag kialakításában szerepet játszó (projekt)elvárások, pszichológiai és oktatás-módszertani szempontok leírása után, bemutatja azokat a feltételezett tényezőket, félelmeket és prekoncepciókat, amelyeket a képzésben érintettek érezhetnek egy ilyen tananyag elvégzésekor. Megkísérli bemutatni azokat a fejlesztői módszereket, amelyek e hatások kivédésére, a projekt céljainak elérése érdekében, továbbá az érintettek integritásának erősítésére történtek.

Integritás: társadalmi megközelítés és egyéni attitűd

A korrupció¹ kezelésével, megelőzésével kapcsolatos szemléletváltás hatására napjainkban a represszív megközelítést komplex értékalapú szemlélet váltotta fel; s a korábban szinte ismeretlen integritás fogalom mára valóban meghonosodott a közigazgatásban. (Pulay, 2014)

A korrupcióellenes politikák életciklusainak vizsgálatával (Báger et al., 2008; URL1) elmondható, hogy napjainkra Magyarországon is a több lépésből álló fejlődési folyamat során a hangsúly a szűk értelemben vett korrupciókezelésről az integritás tágabb fogalmára, társadalmi kontextusára és előmozdítására helyeződött át². Hazánkban sokáig elsősorban a büntető jellegű, represszív szemlélet volt jellemző, bár a terület szakértői több ízben hangsúlyozták a prevenció módszerek beemeléseinek fontosságát a probléma kezelésébe³.

Az összetett kormányzati stratégia és erőfeszítések hatására azonban mára jelentős változás történt a kérdéskör megközelítésében. Megkezdődött a szabálykövetés-központú szemlélet átalakulása, és megerősödni látszik az integritásalapú szemlélet, bár ennek ellenére az Állami Számvevőszék 2008. évi jelentésében (URL1) még az alábbiakat olvashatjuk:

1 Jelen írás célja és terjedelme nem teszi lehetővé a korrupció, illetve az integritás fogalmának, a kérdéskörben született elméletek könyvtárműi irodalmának részletezését. Érdeklődők számára néhány korrupciós elméleti összefoglalás. (Réthy, 2016, Kóhalmi 2015, Báger, 2016.) A szerző által a továbbiakban alkalmazott fogalmak Nemzeti Korrupcióellenes Program (2015) definícióhoz illeszkednek, melynek értelmében korrupciónak tekinthető a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. tv. XXVII. fejezetén belüli tényállások és azokon túlmutató minden olyan társadalmi jelenség, amely során valaki a rábízott hatalommal magán- vagy csoportelőny érdekében visszaél. Alkalmazott integritás fogalom: sértetlenség feddhetetlenség, megvesztegethetetlenség, tisztaság állapota egyéni és szervezeti szinten.

2 Nemzeti Korrupcióellenes Program. (2015-2018); (URL2)

3 „A hazánkban jelenleg előtérben álló büntető jellegű, represszív szemlélet – fokozott mértékben indokolt – követése mellett szükséges és célszerű olyan stratégiát kialakítani, amelynek eredményeként a prevenció kerül előtérbe”. (Báger, 2012)

„Az integritás egy teljesen más nézőpontot igényel ma Magyarországtól. Kicsit nehéz ezt a szemléletet megszokni, pedig sokkal előremutatóbb, pozitívabb, mint a korrupció szankcionálása. Ugyanakkor ma Magyarországon a repressziót nem lehet háttérbe szorítani, erre még a továbbiakban is szükség van.” (Báger, 2012)

A fentiek alapján látszik, hogy a korrupció-ellenes politikák életciklusai közötti (szemlélet)váltás korántsem lineáris. (Klotz, 2016) A sokszor szövevényes és összetett folyamat során mind társadalmi, mind pedig szervezeti szinten megfigyelhetők remissziók, regressziók, illetve kerülőutak a probléma kezelésében. Nem elhanyagolható az sem, hogy a különböző kultúrák, kulturális jegyek és hatások jelentősen befolyásolják a társadalmi folyamatok széles skáláját, így a korrupciókezeléssel kapcsolatos eredményességet is. (Réthy, 2016)

További nehézség, hogy a normaszocializációs folyamatok sem tekinthetők minden esetben problémamentes folyamatnak. (Pallai, 2012) Mindezen hatások mellett az ún. uralkodó szemlélet, és a tényleges, a kérdéskörben megjelenő egyéb – például társadalmi vagy szervezeti – hatások közötti eltérések, az intézkedések és a gyakorlat közötti diszkrepanciák is befolyásolhatják a kérdéskör megítélését; akár inhomogén véleményhálót hozva létre egy adott társadalmon belül is.

Az értékek szétartó társadalmi kohabitációja mellett az érintett személyek korrupcióval, integritással, illetve a kormányzati intézkedésekkel kapcsolatban átélt személyes tapasztalatai, és attitűdjei is komoly diverzitási faktorként jelenhetnek meg a probléma leküzdésekor.

Ezek - és még sok más hatás - eredőjeként egy adott társadalomban, illetve szervezetrendszerben, szervezetben ezért egyidőben élnek/élhetnek együtt eltérő megközelítések, internalizációs szintek, intézkedések, szervezeti kultúra elemek, vagy éppen egyéni korrupcióval kapcsolatos attitűdök.

Ha pedig a fenti okfejtés helyes, akkor egy olyan korrupcióellenes tananyagnak, amely rendkívül sokféle szervezetben dolgozó, nagyszámú célcsoport számára készül, nemcsak az egy társadalmon belül élő eltérő nézetekkel, hanem a sokféle érintett különféle attitűdjeivel is meg kell hogy küzdjön ahhoz, hogy sikeres integritás-központú szemléletformálásra legyen képes.

E dolgozat az integritás-központú képzési cél oktatás-módszertani megfontolásain keresztül elemzi, hogy:

- milyen tényezők játszhatnak gátló szerepet egy preventív szemléletű, integritás tematikájú, szemléletformáló e-learning tananyag elsajátításában;
- és milyen módszerekkel védhető ki ezek a nem kívánt hatások,
- és tehető sikeressé a célzott szemléletformálás, a szilárd erkölcsiség támogatása.

Az e-tananyag szemlélete: a korrupció viselkedés integratív megközelítése

A korrupció, mint tanult, társas viselkedés

A korrupció megközelítésében és magyarázatában alapvetően három szemléletmód különíthető el. Az első magyarázatcsoport az egyéni tényezőkre helyezi a hangsúlyt az események alakulásában, míg a másik irányvonal inkább a társadalmi, makrostrukturális tényezők⁴ felől közelíti meg a kérdést.

Harmadik magyarázóelv-csoportnak tekinthetjük az integratív megközelítést, amely az egyének társas környezetben mutatott viselkedéseket tekint a korrupció magatartásra, és társadalmi, valamint pszichológiai okok együttesével magyarázza a jelenséget.

A korrupcióval kapcsolatos cselekvési szándék kialakulásának magyarázatában a tervezett viselkedés elméletén (The Theory of Planned Behavior Ajzen, 2005) alapuló SZEM-modell (Hunyady, Münnich, 2015, 2016) (URL3) kialakítása jelenthet egyfajta fordulópontot. Az elmélet a korrupciónak hajlamosító tényezők vizsgálatáról a korrupciónak való ellenállás, az integritás és a szilárd erkölcsiséggel rendelkező személyek támogatására helyezte át a hangsúlyt. (Hunyady, Münnich 2015) (URL3) (Malét-Szabó, 2016) (Malét-Szabó 2018/a; Münnich, 2018)

A fenti szemléletnek – a kialakított e-tananyag, és a jelen tanulmánynak egyaránt – központi koncepciója az, hogy a korrupció tanult⁵, társas tevékenység, melyet egyének követnek el valamely szociális térben, társas, szervezeti (Pallai, 2010) (URL4) társadalmi- (Takács et al. 2011) államigazgatási hálózatban, kontrollkörnyezetben. (Pulay, 2014)

Ez a megközelítés a korrupciós eseményt szándékos, tudatos cselekménynek tartja:

- amelyben nem lehet észrevétlenül részt venni;
- amelyhez kialakult egyéni cselekvési szándék és átgondolás szükséges,
- s amelyet a környezet és az érintett személy jellemzői, pszichológiai tulajdonságai egyaránt befolyásolnak.

4 Jól áttekinthető összefoglalás a fontosabb makrostrukturális okokról. (Varga, 2017)

5 „A szilárd erkölcsiség egy tanult tulajdonságunk, amit a tágabb és szűkebb környezetünkől tanulunk meg, azokat egyéniségünknek megfelelően átforgalmazzuk, átszínezzük, és beépítjük személyiségünkbe, senki sem születik erkölcsösnek vagy erkölcsstelennek.” (Hunyady, Münnich, 2015, 79.). (URL3)

A korrupció, mint módosítható viselkedés

Ha a SZEM-modell kutatási eredményeinek hatására erősödik az a szemlélet, amely a korrupció viselkedést tanult, s így megváltoztatható cselekvésnek tekinti, akkor elkerülhetőbbé válik az érintettek tartós stigmatizálása (pl.: korrupció személyiség) és ezáltal pedig jobban megnyílik az út a kérdéskörben érintettek más szempontú megközelítése – pl. szemléletformálás, képzés, a szilárd erkölcsiség támogatása – irányába is.

„Amennyiben ez elfogadható feltevés, akkor van esélyünk megfelelő képzéssel, szabályozással, erkölcsi példamutatással befolyásolni annak⁶ személyenkénti alakulását, és ezáltal csökkenteni a kétségtelenül meglévő egyéb negatív irányú hatásokat (pl. rossz családi-baráti környezet, nehéz anyagi helyzet, stb.)” (Hunyady, Münnich, 2015, 5.)

A SZEM-modell által nyújtott szemléletváltás ezért a preventív, integritás-központú, a szemléletformálás irányába elmozduló további új módszerek, képzési lehetőségek felé is utat nyithat.

Képzési alapadatok és problémák

E-tananyag: képzési elvárások, célok

Az e-learning tananyag a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001. számú Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése illetve megelőzése érdekében című kiemelt projekt a Belügyminisztérium oldali feladatainak részeként - a Nemzeti Védelmi Szolgálattal, mint a projekt vezetőjével együttműködve - került kidolgozásra.

A projekt keretében 2018-ban megkezdődött a hivatásos állomány képzése a képzők és a közreműködők (humán vezetők, oktatási szakemberek, továbbképzési kapcsolattartók, tréner) felkészítésével, illetve novemberben elindult a célcsoportok oktatása is. Az e-tananyag a teljes hivatásos állomány számára kötelező továbbképzési programként került meghirdetésre.

Az e-learning tananyaggal szemben megfogalmazott elsődleges cél az volt, hogy a projekt keretében lezajlott, a SZEM-modell rendvédelem-specifikus jellemzőit feltáró tudományos kutatás eredményeire épülve, elsősorban nem kognitív fókuszú, ismeretközlő szakanyag, hanem

6 A szilárd erkölcsiségnek, a korrupciónak való ellenállás képességének. (kiegészítés: szerző)

- szemléletformáló,
- a korrupció, a szilárd erkölcsiség és az integritás kérdését új szempontból megragadó,
- szemléletes képzési anyag készüljön el.

Képzési célcsoport és képzési szakanyag

A tervezett képzés a teljes hivatásos rendvédelmi állomány, közel 60 ezer fő számára készült, mint kötelező központi továbbképzési program. Ilyen nagy létszámú, eltérő számítástechnikai kompetenciával, iskolázottsággal, szakmai tapasztalattal és ismerettel rendelkező inhomogén csoport számára egységes és ugyanakkor hasznos képzési anyag készítése komoly kihívás.

Ahogy a bevezetőben is olvasható, egy olyan korrupcióellenes tananyag, amely a rendvédelmi hivatásos állomány teljes spektrumát felölel⁷, rendkívül sokféle szervezetben dolgozó, nagyszámú célcsoport számára készül,

- nemcsak az egy társadalmon belül élő eltérő aktuális nézetekkel,
- szervezeti különbségekkel,
- hanem a sokféle érintett egyén különféle attitűdjeivel is számolnia kell ahhoz, hogy sikeres integritás-központú szemléletformálásra legyen képes.

A nagyszámú eltérési lehetőség miatt továbbá a tananyag szerzője nem feltételezhetett olyan alapismereteket, pszichológiai háttértudást, amellyel a résztvevők mindegyike rendelkezik, s amelyre a képzés során részletes magyarázat nélkül építeni lehet.

Nem könnyíti meg a feladatot az sem, hogy az e-learning forráskönyv alapjául szolgáló, a SZEM-modell rendvédelemspecifikus jellemzőit feltáró tudományos kutatás eredményei alapján készített oktatási segédanyag⁸, igen nagy terjedelmű (188 oldal), akadémiai nyelvezetű, komplex pszichológiai háttérismereteket megkívánó tudományos szakanyag, mely korántsem tekinthető könnyen feldolgozandó alapanyag, a témában járatlan résztvevő számára.

A tananyag elkészítésének alapjául szolgáló tudományos kutatás eredményeként összeállított oktatási segédanyag rendkívül sok értékes információt ad a téma iránt érdeklődők számára, de éppen komplexitása, strukturális meg

közelítése és absztrakt jellege miatt kevésbé tűnhet *életszerűnek* vagy éppen szemléletformálónak egy terepen dolgozó gyakorlati szakember számára.

Adott volt tehát a kérdés: Hogyan lehet egy ilyen nagy létszámú, jelentősen inhomogén *célcsoport számára úgy feldolgozni a szakanyagot, hogy a tudományos tartalmat megtartva valóban szemléletformáló képzéssé váljon?*

Képzési koncepció: személyes érintettség érzése, és életszerű példák

A fenti kérdés esetén az e-tananyag forráskönyvírója (a jelen írás szerzője) a hagyományos, elsősorban ismeretátadásra épülő oktatási szemlélettől eltérő megközelítést tartotta hatékonyknak⁹, s alkalmazta – a megrendelő előzetes jóváhagyásával és döntése alapján – a tananyag kialakításában.

E megközelítés szerint a személyes érintettség érzésének fokozásával, a gyakorlathoz köthető, életszerű példák alkalmazásával közelebbé tehető a résztvevők számára az elméleti szakanyag és hatékonyabban átadható a tananyag központi üzenete:

*A korrupciós viselkedés bonyolult társas térben zajló, egyéni döntésekre épülő, tudatos viselkedés. Ha megismerjük ezeket a hatásokat és felismerjük a veszélyeztető tényezőket könnyebb helyesen dönteni, etikusan eljárni; vezetőként prevenciós elemeket alkalmazni, ellenlépéseket tenni; az integritás követelményeinek eleget tenni egyéni és szervezeti szinten egyaránt.*¹⁰

A személyes érintettség fokozása és a célcsoport tagjai számára életszerű példák alkalmazása, mint választott oktatás-módszertani metódus azonban komplex problémák sorát is magával hozhatja.

A legfontosabb megállapítás az, hogy a korrupció kényes téma. Az egyéni tapasztalatok alapján érzelmek széles skáláját mobilizálhatja a lebukástól való félelemtől kezdve a korrupciós kolléga iránt érzett haragig.

Az érzelmek pedig lényegi befolyást gyakorolnak a kognitív működés minden területére, beleértve az emlékezetet, a figyelmet, a döntéshozatalt, a deklaratív tudás szabályozását és nemcsak befolyásolja, hanem szabályozza is az információfeldolgozás folyamatát. (Adolphs-Damasio, 2003)

Ezért minél személyközelebbé teszünk egy tananyagot, minél életszerűbbek a példák, annál nagyobb teret kapnak a résztvevők emocionális jellemzői, amelyek segíthetnek is a tananyag céljának elérését, az (integritással kapcsolatos) szemléletformálást, de gátló hatást is gyakorolhatnak, ha a mobilizált destruktív érzelmek gátolják a szükséges információfeldolgozást.

7 A négy rendvédelmi terület, melynek hivatásos állományát a tananyag elérni kívánja: a rendőrség, a katasztrófa-védelem, a büntetés-végrehajtás, és a polgári titkosszolgálatok.

8 A KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-00001. számú „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése illetve megelőzése érdekében” című kiemelt projekt anyagai között fellelhető belső szakanyag. A tudományos eredmények várható megjelenése tanulmánykötet formájában várható a BM kiadásában, 2020-ban.

9 A képzés lezárult, az elégedettség-mérési eredmények feldolgozása folyamatban van.

10 A szerző összefoglaló megfogalmazása a tananyag fő üzenetéről.

Nagyon fontos tehát számot vetni azzal, hogy milyen emocionális hatások, attitűdök játszhatnak szerepet a tananyag elsajátításakor. Milyen tényezők vehetik vissza a sikert?

A képzési eredményességet befolyásoló tényezők

A korrupció-ellenes politikák életciklusainak hatása az egyéni attitűdökre

Mivel a korrupciós cselekmények csak társas/társadalmi környezetben, szabályhálóban, több személyt érintve követhetők csak el, a kérdéskörben uralkodó társadalmi megközelítés, korrupció-ellenes politika nagy hatással van arra, hogy milyen egyéni értékrend, attitűd alakul ki a társadalom tagjaiban, az érintettekben, a közszolgálat munkatársaiban.

A korrupció-ellenes politikák elemzése alapján hat főbb szakasz különíthető el. (Báger et al. 2008, 17-18.)

1. A korrupció figyelmen kívül hagyása/visszautasítása (a korrupció kérdésköre tabu, nem tárgyalható);
2. Tudatosulás/Ébresztő (valamely helyzet, incidens miatt a korrupció, mint probléma nyilvánvalóvá válik);
3. Keményvonalas vagy szabálykövetés központú szemlélet (központban a (büntető) jog, a jogszabályok és a korrupció elfojtása);
4. A kizárólag elfojtáson alapuló megközelítés korlátainak felismerése (annak felismerése, hogy a represszió alapuló módszerek nem bizonyulnak elég hatékonynak);
5. Középpontban a megelőzés/integritás alapú szemlélet (szemléletváltás, integritáspolitikai intézkedések, fókuszban a megelőzés);
6. Kiegyensúlyozott megközelítés: megelőzés/elfojtás (a korrupciós jelenségeket és magatartást megelőző és elfojtó elemeket egyaránt tartalmazó, kiegyensúlyozott megközelítés).

A különféle korrupció-ellenes politikák szakaszainak társadalmi átmenete nem tekinthető lineáris folyamatnak. Ennek okai számosak: egyfelől, bár a probléma szinte mindenhol megjelenik, maga a korrupció eltérő mértékű lehet a különféle országokban, illetve a kialakult szabályozás sem egységes, még akár csak az Európai Uniót tekintve sem.¹¹

¹¹ „A korrupció – bár jellege és mértéke különbözhet – valamennyi uniós tagállamot és az Unió egészét is károsítja... „Ugyanakkor a korrupcióellenes jogi keret végrehajtása a különböző uniós tagállamokban továbbra sem egyenletes, és összességében véve nem kielégítő. Az EU korrupcióellenes jogszabályait nem ültette át valamennyi tagállam... (URL6)

Bár az országok közötti különbségek igazán jelentősek lehetnek, nem elhanyagolhatóak az egy országon, egy társadalmon belül egyidőben megfigyelhető különféle szemléletek együttélései sem. Egy adott ország különféle területein, eltérő szervezeti kultúrájú szerveknél jelentős különbség lehet abban, hogy a korrupcióval, vagy az integritással kapcsolatos kérdéseket hogyan közelítik meg.

Az egyén korrupcióval kapcsolatos attitűdjének kialakulásában pedig mindezek a szempontok jelentősen megjelennek: vagyis, hogy valaki mely országban, milyen régióban él, mely szervezethez tartozónak érzi magát, milyen eddigi (társadalmi) tapasztalatai vannak, milyennek érzi a korrupcióval kapcsolatos uralkodó megközelítést, és milyen személyes élményeket élt meg ezzel kapcsolatban.

Mivel Magyarországon nagyon sokáig inkább a represszív szemlélet élvezett elsőbbséget, feltételezhető, hogy e szemléletmód jelentősebb ismertséggel rendelkezik az érintettek körében, mint a preventív, integritás-központú megközelítés, s így több személyes tapasztalat is kapcsolódik hozzá. Ennek következtében a represszióhoz kapcsolódó személyes tapasztalatok, attitűdök feltételezhetően mélyebben beágyazottak, érzelmileg telítettebbek és könnyebben előhívhatóak: összességében erősebb attitűdkomponensekkel rendelkeznek, nagyobb érzelmeiket involváltnak és kézzelfoghatóbbnak tűnnek.

Szervezeti korrupció-ellenes politika és egyéni attitűdök

A társadalmi hatások mellett a szervezeti jellemzők is befolyásolják a kialakult egyéni attitűdöket. Bizonyos szervezeteknél –mint amilyenek például a rendvédelmi szervezetek is –tovább fennmaradhat a tiltáson, represszív szemléleten alapuló erős korrupcióellenesség, és kisebb szerepet kap(hat), vagy éppen nehezebben honosodik meg a preventív, integritás-központú megközelítés. (URL7)

Ennek legfontosabb oka talán az, hogy a tisztességtelen, korrupt viselkedés olyan mértékben ellentétes azzal a társadalmi céllal, amellyel ezek a szervezetek létrejöttek, hogy mind szervezeti, mind egyéni szinten is az elutasító szemlélet komoly dominanciára tehet szert körükben.¹²

A rendvédelmi szervek jellegükből adódóan sem tűrhetik a soraikban megjelenő korrupt magatartást, s az ilyen viselkedést tanúsító személyek komoly retorziókra számíthatnak. Így ezeknél a szervezeteknél a kérdéskör szervezeti és egyéni megközelítésében akkor is kiemelt szerepet kaphat a keményvonalas vagy szabálykövetés központú szemlélet néven jelzett korrupcióellenes politika,

¹² A korrupció alattomos és romboló, a kiépített rendőri közbizalomra, és a teljes rendőr-szakma megbecsülésére jelentős negatív hatást gyakorló jellegét emeli ki Finszter Géza (2000) is a fogalom meghatározásában.

hogya társadalmi, politikai szinten már inkább a megelőzés/integritás alapú szemlélet, vagy éppen a kiegyensúlyozott megközelítés az uralkodó.

Röviden szólva: a hivatásos állományban a korrupció –lopás/csalás/tiszteségtelenség –büntetés fogalmi térkép/szemantikus háló nagyon erősen megjelenhet¹³ mind a szervezeti, mind pedig az egyéni megközelítésben, attitűdben.

Ha pedig az előző következtetés helyes, akkor a hivatásos állomány tagjai maguk is többségében inkább a represszív szemléletet követik. Másoknál – és akár önmaguknál is – mélyen elítélik azokat az elemeket, amelyről úgy gondolják, hogy jellemzőek a korrupt viselkedést mutatókra¹⁴.

A fentiek alapján az e-learninget elvégző személyek kapcsán az alábbiak feltételezhetők:

- minden módon kerülnek, hogy magukat korrupt viselkedést mutató személyként jelenítsék meg, még lényegtelen kérdésekben is;
- várhatóan nem adnak korrupciós hatásokra, korrupciós szándéokra utaló válaszokat semmilyen feladathelyzetben, még akkor sem, hogyha az segítené a tananyag megértését;
- résztvevők véleményük önkéntes cenzúrázásával kívánnak önmaguk és a képzést biztosító felettes szerv felé egyaránt kedvezőbb színben feltűnni, ezáltal pedig a lehetséges retorziókat elkerülni.

Ha azonban egy életszerű példa feldolgozásakor a résztvevők várhatóan mindig tökéletesen viselkednek, semmilyen – esetleg meglévő –kételyüknek nem adnak hangot, a társas kíváncsiság szerint feltételezett, elvárt helyes választól semmilyen módon nem kívánnak eltérni, akkor a tananyagban nagyon nehezen lehet tanuló aktivitással bemutatni a kérdéskör árnyalt értelmezésének finomságait, különböző nehézségeit, problémáit. Az (önkéntesen) cenzúrázott válaszok ugyanis nem teszik lehetővé a helyzet cselekvő átélésével történő felismerését, a felmerülő problémák mélyebb megértését; a várható szépített válaszok pedig lényegében a képzés céljait teszik elérhetetlenné.

Az anticipált megfigyelés, mint képzésbefolyásoló tényező

A fentiekben túl problémaként jelenik meg, hogy a képzési célnak jobban megfelelő, személyesebb, a korrupcióval kapcsolatos egyéni véleményekre is rá-

13 A fenti állítás a szerző feltételezése, kutatási alátámasztás nélkül. (A taxonómikus szerveződés, szemantikus háló pszichológiai jellemzőiről. (Csépe et al. 2007, 187-189.)

14 A korrupcióval kapcsolatos ismeretek hiánya, esetleges előítéletek hatása pedig – ha kis mértékben is – de kimutatható volt a korrupt viselkedéssel személyesen nem találkozott személyek véleménye esetén. (Münnich, 2018), így a személyes előfeltevések a tananyaggal kapcsolatban is játszhatnak valamilyen szerepet.

kérdező tananyag mobilizálhatja az egyén korrupcióval szembeni, a represszív megközelítésből származó tapasztalatait, félelmeit.

A szakanyag feltételezhetően a korrupcióellenesség személyes attitűdmintázati komponenseit is aktiválja, s azt a félelmet hozhatja elő a megszólítottakból, hogy a képzés valójában csak egy legenda, amely mögött valójában az egyénekre vonatkozó adatgyűjtés áll¹⁵: ki mennyire korrupt, ki mutat olyan (elő) jeleket, amely korrupciós veszélyeztetettségre/fertőzöttségre utalhat. Vagyis a képzési anyagban azért szerepelnek életszerű példák, hogy a résztvevők hitelesebb választ adjanak, s mindez előkészítsen egy beavatkozást: az állomány –rejtett –korrupcióval kapcsolatos attitűdjeinek felmérése után meg lehessen tenni a megfelelő lépéseket (értsd: a korrupció szempontjából veszélyeztetett személyek kiszűrését).

A fejlesztőnek tehát számolnia kellett azzal a mélyen gyökerező résztvevői félelemmel is, hogy a tananyag valójában egy represszív központi intézkedéscsomag része, amelynek a célja a korrupt személyek kiszűrése és megbüntetése.

A fenti hatások eredőjeként a képzés kialakításakor ezért fontos volt az integritás-központi preventív szemlélet, az életszerűség, és személyes érintettség fenntartása, azonban nagyon fontos az is, hogy ki tudjuk küszöbölni a pozitív énbemutató, társas kíváncsiságnak megfelelő szépített válaszok adása irányába történő szociális nyomás hatását.

Ezért a tananyag elkészítésekor az életszerű, de mégsem túl erős, vagy negatív érzelmeket involváló példák árnyalt, aktivitásközpontú, szituatív feldolgozása (helyzetsszimuláció) látszott megfelelőnek, ahol a válaszlehetőségek közül nem volt nyilvánvaló, hogy melyik az elvárt.

Egyéni tényezők hatása szimulált korrupciós helyzetben

Egy korrupciós helyzet szimulációja életszerűbbé és átélhetőbbé teszi a problémát, azonban hasonló problémákat is okozhat, mint egy valós helyzet, hiszen

- a kialakuló cselekvési szándékot sok tényező befolyásolja,
- s a cselekvési szándék megjelenése nem feltétlenül vezet magához a cselekvés kivitelezéséhez is.

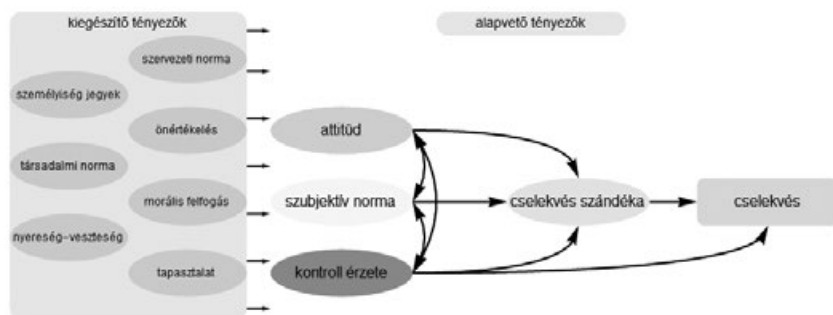
Hogyan hívható akkor elő a képzésben résztvevő valós viselkedési szándéka egy korrupciós szimulációs helyzetben?

15 A feltevés első pillantásra talán túlzónak tűnhet, azonban hogy a célcsoport számára mennyire valós lehetőséget képvisel, arra példa, hogy a szerző személy szerint több ízben maga is kapott erre vonatkozó konkrét kérdéseket az e-tananyaggal kapcsolatban a hivatásos állomány tagjaitól a fejlesztés szakaszában.

A korrupció szempontjából fontos emberi tényezők/jellemzők (Münnich, 2015) az egyén személyiségjellemzői, az egyénnek a cselekedettel kapcsolatba hozható attitűd-rendszere, az egyénnek a közösségcselekedet relációban való percepciói, és az egyénnek a cselekedetre vonatkozó percepciói.

A SZEM-modell (Hunyady, Münnich, 2015, 2016) e tényezők szerepét is vizsgálja a korrupcióval kapcsolatos viselkedési szándék kialakulásában.

A modell az Ajzen-féle tervezett viselkedés elméletéből indul ki, amely az erkölcsileg helyes és kifogásolható cselekedetek és az azt megelőző cselekvési szándék kialakulására ható három fontos tényezőt – attitűdbeli tényezők, társas környezeti normatényezők és a cselekvés kivitelezése felett érzett személyes kontroll – különíti el, és a modellt ezt bővíti további kiegészítő hatótényezőkkel. (ld. 1. számú ábra)

1. számú ábra: SZEM-modell (Hunyady, Münnich, 2015, 79.)

E tényezők azonban nem csak a korrupciós viselkedéssel kapcsolatos szándék kialakulásában, és a korrupciós viselkedés kivitelezésében játszanak szerepet, hanem arra is hatással lehetnek, hogy *egy korrupciós helyzet szimulációjában* milyen viselkedést mutatnak az érintettek.

Hogy miért érdekes mindez?

Mivel a képzés célja a szemléletformálás volt, olyan alappélda kiválasztására volt szükség, mely a nagy létszámú résztvevők többségének, vagy éppen mindegyikének érthető, szemléletes, de nem involvál olyan erős érzelmeket, személyes tapasztalatokat, vagy kontrollérzet-hiányt, amelyek csökkenthetik az őszinte válaszadásra vonatkozó cselekvési szándék kialakulását, és annak megjelenési valószínűségét.

A fentiek fényében a választás végül egy gépkocsi vásárlás során történő illegális adatkérésre esett. A kiválasztott példa reményeink szerint

- kellően hétköznapi ahhoz, hogy szemléletes legyen bármely rendvédelmi szervtől érkező résztvevő számára,
- ugyanakkor nem annyira szakmai, hogy felmerüljön az adott személyre vonatkozó szakmai adatgyűjtés veszélye;
- s elég könnyen érthető és kezelhető, hogy valóban megjelenjen a válaszdásra vonatkozó cselekvési szándék.

A fejlesztő az óvatos példaválasztás mellett gamifikációs eszköztár alkalmazásával és a tananyagrendszer felépítésének célzott megválasztásával is törekedett a fenti problémák orvoslására, a képzés hatékonyságát gátló társadalmi, szervezeti és egyéni tényezők hatásának minimalizálására.

Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban: a tananyag megvalósítása

Tananyagszerkezet

A képzés céljaihoz illeszkedve szükség volt az elméleti ismeretek átadására, többféle szakterületi helyzet bemutatására, a korrupciós helyzet felismerését, elkerülését vagy éppen az ellenlépések megtételét szolgáló képzési szakaszra, és egy, csak a vezetők számára kialakított tananyagrészk elkészítésére is. Ennek érdekében végül a 2. számú ábrán látható képzési struktúra került kialakításra¹⁶.

2. számú. ábra: az Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban című képzés szerkezete (képzési képernyőkép¹⁷)

¹⁶ A tananyag a jogosultsággal rendelkező érintettek számára a tovabbkepzes.bmkszf.hu oldalon érhető el.
¹⁷ A tananyagképek készítője a HRK Consulting Kft., a tananyag jogtulajdonosa a Belügyminisztérium.

Gamifikáció

Az elkészült képzés céljai között szerepelt, hogy a 21. század digitális átalakulásához, az Y és Z generáció informatikai- és életpaszatalához jobban illeszkedő feldolgozási móddal segítse a tananyag alapjául szolgáló tudományos kutatási eredmények megértését. Cél volt, hogy az e-tananyag ne csak száraz kognitív tényeket, fogalmakat és definíciókat közvetítsen, hanem az egyének kognitív sémáihoz, gyakorlati tapasztalataikhoz jól illeszthető, személetes és életszerű módon járuljon hozzá az etikus, a szilárd erkölcsiségnek és az integritás követelményeinek egyéni és szervezeti szinten egyaránt megfelelő viselkedéshez. Ennek a célnak az eléréséhez a gamifikációs technikák alkalmazása tűnt a leghatékonyabbnak a képzés kialakításakor. Ezért a résztvevő a köszöntés után egy központi „játékfelületen” találja magát, ahova az egyes modulok elvégzése után mindig visszatér (ld. 3. számú ábra), s így követni tudja haladását az úton¹⁸.

3. számú. ábra: az „Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban” című képzés központi oldal (képernyőkép, hivatkozás ld. 18. lábjegyzet)

A résztvevő nem az elméleti szakanyag logikáját követve ismeri meg a SZEM-modell alapján a korrump viselkedés szándékát befolyásoló tényezőket, hanem egy életszerű korrupciós helyzet szimulációjában kell eljárnia egy általa választott férfi vagy női karakter nevében¹⁹ s csak ezt követően, saját válaszaihoz kapcsol-

18 Az útra, mint központi képre azért is esett a választás, mert egyfelől illeszkedik a közlekedési alappéldához, másfelől vizuálisan tükrözi a kérdéskör bonyolultságát, és azt, hogy ennek ellenére elérhető a kitűzött integritási cél egyéni és szervezeti szinten egyaránt.

19 A karakter lehetett férfi vagy nő, saját választott névvel, és négy rendvédelmi szakterületről érkezhetett: rendőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem és polgári titkosszolgálatok. A résztvevő a továbbiakban ennek a választott karakternek a nevében oldja meg a feladatokat.

lódva, mintegy magyarázatként ismeri meg az elméleti szakanyagot²⁰ és halad végig újból a folyamaton és csökkenti az alappéldához kapcsolódó korrupció valószínűségét. (URL8)

A tananyag további szakaszaiban gyakorlati, a VI. modul esetében terület-specifikus, a VII. modul esetében pedig vezetőknek készült példákon keresztül ismeri meg a résztvevő a korrupciós veszélyeztettség felismerésével és a lehetséges ellenlépésekkel kapcsolatos tudnivalókat és gyakorlati tanácsokat.

A tananyag elején történő karakterválasztás (ld. 4. számú ábra)

- egyfelől gamifikációs elemként játékosabbá teszi a szükséges ismeretek elsajátítását,
- másfelől távolításként, s így védelemként hat, a kapcsolati térben az egyénre nehezedő adatgyűjtési félelmeknél²¹, hiszen

Pl.: „Ha a választott karakterem férfi, pedig én nő vagyok, más neve van, és más területről is érkezett, mint én, akkor az „általa” megjelölt vélemények látszólag nem azonosak az én véleményemmel, ezért rólam ez alapján adat nem gyűjtethető, ellenem eljárni a korrupcióval kapcsolatos attitűdöm miatt nem lehet.”²²

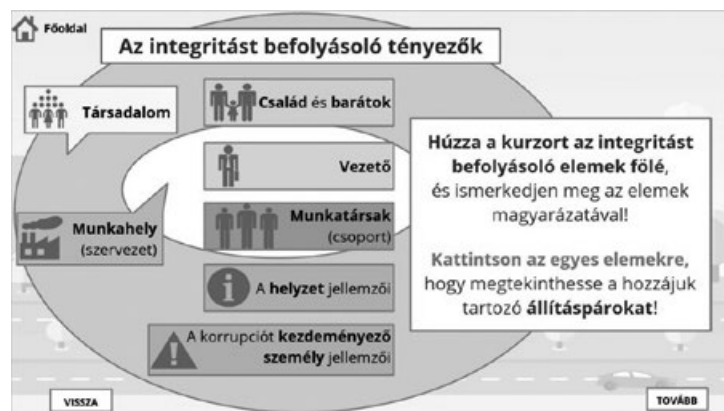
4. számú. ábra: „Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban” című képzés: karakterválasztás (képernyőkép, hivatkozás ld. 18. lábjegyzet)

20 A képzés során egyébként a teljes szakanyag végig elérhető egy linken a téma iránt mélyebben érdeklődők számára.

21 Egy pszichológiai vizsgálat, vagy terápia esetén a távolítás nyújtotta lehetőséggel gyakran élnek olyan esetekben, amikor a személyes bevonódás érzelmileg túlterhelheti az érintettet, vagy gátolja a valós válaszok megjelenését. Ilyen pl. a főleg gyermekek esetében alkalmazott „Világjáték”, vagy a bábok segítségével történő traumafeltárás.

22 A szerző által írt lehetséges, elképzelt belső résztvevői monológ. Nem szó szerinti idézet.

A résztvevő a játékkarakter okozta érzelmi távolítás miatt feltételezhetően nem érzi olyan erősen annak a szükségét, hogy magát védve kitalálja, hogy melyik a jó válasz, s emiatt valóban át tudja gondolni, hogy az adott korrupcióveszélyes helyzetben mit gondolna, mit tenne, és milyen egyéb tényezők (ld. 5 számú ábra) befolyásolnák döntését. A fiktív karakterrel történő azonosulás így lehetőséget ad hitelesebb válaszok megjelenítésére, a felmerülő problémák mélyebb átgondolására, és az integritás követelményeinek jobban megfelelő szemlélet és cselekvési mintázat kialakítására.

5. számú. ábra: Az integritást befolyásoló tényezők (képernyőkép, hivatkozás ld. 18. l. ábrát)

A játékkarakter kiválasztása után a tananyagban az egyéni és a társas befolyásoló tényezők (pl. szervezet, család, vezető, barátok) jellemzőinek beállítása is állítaspárok közül történő választással történik. Az állítások egyike inkább a korrump viselkedés irányába mutat, míg a másik integritást támogató szemléletet tükröz. Az állítások pozitív megfogalmazása szándékosan nehezíti, hogy könnyű legyen kiszűrni a társadalmilag kívánatos választ (Pl. Az embereknek az a legfontosabb, hogy el legyen intézve. Lehetőleg gyorsan. vs. A többség úgy gondolja, hogy a törvényes rend a legfontosabb, és a szabályokat be kell tartani.). A résztvevő a főszereplő karakter és környezete jellemzése után megnézheti, hogy ezekkel a beállított feltételekkel a karakter milyen valószínűséggel követne el korrump viselkedést.

A tananyag következő szakaszában az előző folyamatot ismétli meg a tanuló, azzal a különbséggel, hogy

- ezúttal az a feladata, hogy *csökkentse* az eredeti korrupciós valószínűség mértékét, és

- a – most már – megjelenő elméleti ismeretek és magyarázatok fényében válassza az integritást támogató állításokat.

A tananyag további szakaszaiban gyakorlati és területspecifikus példák segítségével ismeri meg a korrupcióveszélyes helyzetek felismerését és elkerülését szolgáló módszereket, ellenlépéseket; vezetők esetén pedig vezetői lehetőségeket.

A tananyagfejlesztők szándéka szerint a tananyagba beépített gamifikációs elemek, a multimodalitásra²³ és aktivitásra épülő feladatstruktúra, a kvíz-learning²⁴ módszereit alkalmazó ismeretmegszilárdítás a téma mélyebb feldolgozására, emocionális lehorgonyzására, és adaptívabb gyakorlati alkalmazására ad lehetőséget.

A tananyagfejlesztéskor a képzési célok elérését gátló tényezők figyelembevételével törekedtünk a legfontosabb szempont megvalósítására: a szilárd erkölcsiség, az etikus viselkedés, az egyéni és szervezeti integritás megszilárdítására; olyan szemlélet kialakítására, amely alapján a rendvédelmi szervek munkatársai jobban felismerik, megértik és sikerebben elkerülik a korrupció-veszélyeztetett helyzeteket.

Összefoglalás

A tanulmány bemutatta a KÖFOP-2.2.3–VEKOP-16-2016-00001. azonosítószámú, Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében című projekt Belügyminisztérium oldali feladatainak részeként elkészült „Integritás: szilárd erkölcsiség a gyakorlatban” című e-tananyag kialakításában szerepet játszó, a szemléletformálást, mint kitűzött cél elérését támogató elméleti megfontolásokat, a mindezzel kapcsolatban feltételezhetően felmerülő nehézségeket, valamint a mindezek kezelésére alkalmazott megoldási módokat.

Kitért arra, hogy a társadalmi, szervezeti és egyéni attitűdök, nézetek és felfelmek hogyan befolyásolhatják a képzés céljának elérését, az etikus, a szilárd erkölcsiségnek megfelelő viselkedéssel kapcsolatos szemléletformálást.

Bemutatta azokat az oktatástechnikai, képzésfejlesztési szempontokat és módszereket, amelyet a fejlesztők alkalmaztak a képzés kialakításakor –reményeik szerint sikeresen –a köz szolgálatában álló rendvédelmi hivatásos állomány egyéni és szervezeti integritásának támogatása érdekében.

²³ A tananyag törekszik sok érzék megszólítására a tanultak mélyebb bevétele érdekében, ezért egyszerre ad vizuális, és auditív (pl. felolvasott szöveg) visszajelzést; procedurális aktivitást igénylő feladatstruktúrát.

²⁴ Elsősorban kérdés-válasz módszertanra épülő, sok fejtörőt, versenyt, mérést, tanulói aktivitást ösztönző kérdést tartalmazó oktatási forma.

Felhasznált irodalom

- Adolphs, R. – Damasio, A., R. (2003) : *Az érzelem és gondolkodás kölcsönhatása: egy neurobiológiai elképzelés*. In: Forgács József (szerk.): *Az érzelmek pszichológiája*. Budapest: Kairosz Kiadó, 31–53.
- Báger G. (2012): *Korrupció, büntetés, integritás, kompetencia*. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Benkő J., Klotz P., Lóczy P., Nagy M. (2016): *Államigazgatási munkakörök korrupciós kockázatának elsődleges és másodlagos elemzése (KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16. „Kapacitásfejlesztés a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzés érdekében” c. projektben); nem publikus dokumentum;*
- Csépe V., Györi M., Ragó A. (2007): *Általános pszichológia 1–3. – 2. Tanulás – emlékezés – tudás*. Budapest: Osiris Kiadó
- Finszter G. (2000): *Módszertani szempontok a rendőrségi korrupció kutatásához*. Belügyi Szemle, 11, 3-32.
- Hunyady Gy., Münnich Á. (2016): *A szilárd erkölcsiség elvárása a rendvédelemben: egy lehetséges pszichológiai modell*. Belügyi Szemle, 6, 34-68.
- Klotz P. (2017): *Az integritás-szemlélet lehetőségei a korrupció elleni fellépésben, különös tekintettel a munkaköri kockázatok elemzésére*. Nemzeti Közszerzői Egyetem, Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola, PhD értekezés
- Kóhalmi L. (2015): *A korrupció*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Kar Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézet, 111.
- Malét-Szabó E. (szerk.) *Szemelvények a korrupció pszichológiájából*, tankönyv, készült a KÖFOP – 2.2.3. – VEKOP – 16 – 00001 azonosító számú, „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzés érdekében” projekt keretében
- Malét-Szabó E. (2018/a): *„A HR lehetőségei a szilárd erkölcsiség szolgálatában”*, konferencia előadás, a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-0001. azonosítószámú, „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében” című projekt tájékoztató rendezvénye. Belügyminisztérium, 2018. november 14.
- Malét-Szabó E. (2018/b): *Integritás és szilárd erkölcsiség - szűrés vagy képzés a biztonság kulcsa;* konferencia előadás; A biztonság sokszínű arca; innováció – tudomány – információbiztonság – közszolgálat; szervező: Belügyi Tudományos Tanács, 2018. november 7-8. Budapest, Duna Palota
- Malét-Szabó E. (2016): *A szilárd erkölcsiség mérésének lehetséges helye és szerepe a rendvédelemben*. Rendvédelem, 1.
- Münnich Á. (2018): *A SZEM-modell és a SZEM-teszt koncepciója a kutatási eredmények függvényében*, a KÖFOP-2.2.3-VEKOP-16-2016-0001. azonosítószámú, „Kapacitásfejlesztés és szemléletformálás a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzése érdekében” című projekt tájékoztató rendezvénye. Belügyminisztérium, 2018. november 14.
- Pulay Gy. (2014): *A korrupció megelőzése a szervezeti integritás megerősítése által*, Pénzügyi Szemle, 2, 151-166.

- Réthy G. (2016): *A korrupció kultúrája A kultúra és korrupció kapcsolatának vizsgálata a legegységesebb kultúraösszehasonlító modellek alkalmazásával*, Miskolci Egyetem Vállalkozáselmélet és gyakorlat Doktori Iskola, PhD. értekezés.
- Szemán-Nagy A.: *Személyiségvonások szerepe a korrupciós cselekedetek létrejöttében = BM SZEM E-learningek*. Dr. Maléth-Szabó Erika (szerk.), 4-20. (belső anyag)
- Takács I., Csapodi P., Takács-György K. (2011): *A korrupció, mint deviáns társadalmi attitűd*. Pénzügyi Szemle, 1, 26-42.
- Varga Sz. (2017): *A korrupció mint destruktív vállalkozás*. Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia Doktori Iskola

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: *Báger G., Pulay Gy., Korbuly A. (2008): Korrupciós kockázatok feltérképezése a magyar közszférában, Állami Számvevőszék Fejlesztési Módszertani Intézet*. https://asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Egyeb_Publikaciok/2008/t230.pdf?ctid=871
- URL2: *Nemzeti Korrupcióellenes Program (2016)* <http://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/9/ff91000/NKP%20Program.pdf>
- URL3: *Hunyady Gy., Münnich Á. (2015): A rendvédelmi szervek személyi állományára vonatkozó szilárd erkölcsiség elvárás pszichológiai szempontú elemzése és modellezése (kivonat). In: Malét-Szabó E. (szerk.): Az erkölcsi értékrend és a személyiség közötti kapcsolat vizsgálati szempontjai, 73-83.* <https://bmprojektekkormany.hu/download/5/0a/51000/Az%20erk%20B6lcsi%20C3%A9rt%20C3%A9krend%20C3%A9s%20a%20sem%20A-9lyis%20C3%A9g%20k%20C3%B6z%20C3%B6tti%20kapcsolat.pdf>
- URL4: *Pallai K. (2010): Párbeszéd, normák és az argumentatív módszer. Az értékalapú kormányzás című tárgyhoz az integritás tanácsadó szakirányú továbbképzés keretében*. <https://cmsadmin-pub.uni-nke.hu/document/vtkk-uni-nke-hu/pallai-katalin-jegyzet-parbeszed-normak-es-argumnetativ-eszkozok-1.original.pdf>
- URL5: *SZEMmodell e-learning tananyag elkészítése - eredményről szóló tájékoztató* https://www.kozbeszerzes.hu/data/hirdetmeny/portal_586121/portal_4795_2018.pdf
- URL6: *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Szociális Bizottságnak: A korrupció elleni uniós küzdelem*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A52011DC0308>
- URL7: *„Kapacitásfejlesztés a korrupciós esetek nagyobb arányú felderítése, illetve megelőzés érdekében”* <https://fejlesztisprogramok.uni-nke.hu/kofop-projektek/kofop-223-vekop-16-2016-00001/a-projekt-adatai>
- URL8: *Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program 12.0 (2012)* <https://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/d/2c/40000/Magyary%20kozig%20fejlesztis%20program%202012%20A4.pdf>